

ਸੰਗੀਤ

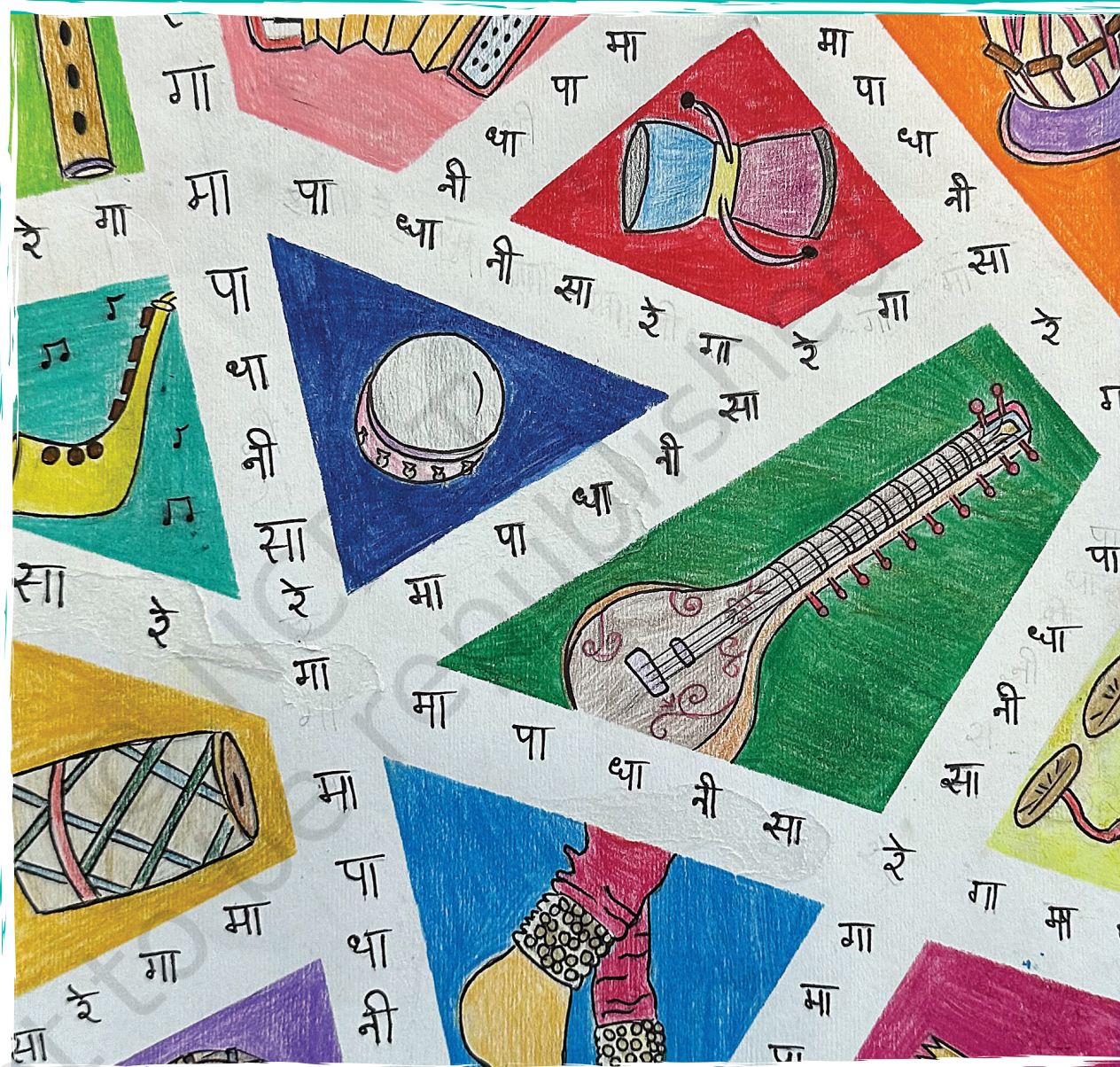
"ਗੀਤ, ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਨਾਚ
ਤ੍ਰਿਯਮ ਸੰਗੀਤਮੁਚਯਤੇ ।"

ਗੀਤਮ ਵਾਦਮ ਠੱਟਾ ਨ੍ਰਿਤਯਮ ਤ੍ਰਿਆਦ
ਸੰਗੀਤ ਮੁਚਯਥੇ

ਅਰਥ

ਇੱਕ ਗੀਤ, ਸੰਗੀਤ ਯੰਤਰ ਅਤੇ ਨਾਚ
ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ
ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਡੂੰਘੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ
ਹੋਏ ਕਲਾ ਰੂਪ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸਾਰੇ
ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਹੇਠ ਹਨ।

ਸਰੋਤ: ਸੰਗੀਤ ਚਤਨਾਕਰ,
ਸਲੋਕ ੨੧ ਸਵਰਗਤਾਧਯਾਸ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਨੋਟ

ਸੰਗੀਤ ਹਮਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਗੇ, ਖਾਸਕਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ।

1. ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਹੁਨਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਾਉਣਾ, ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣਾ, ਸੁਣਨਾ, ਸਿਰਜਣਾ ਆਦਿ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਸਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਲਾਈਵ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ।
3. ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੋ।
4. ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੋ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੇ ਸਨ।
5. ਵਿਭਿੰਨ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਹਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ। ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇੱਕ ਸੁਰ ਵਜਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚੇਗਾ।
6. ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
7. ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਡੀਓ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਸਰੋਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ QR ਕੋਡ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਕੇ ਐਕਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗੀਤ ਬਣਾਉਣ

ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਲਓ। ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਲਾਸਰੂਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਧੇਗਾ।

ਜਮਾਤ ਲਈ ਸਰੋਤ

1. ਕਲਾਸਰੂਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣਾ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋਵੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਮੁਦਰਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕਸਰਤਾਂ ਯੋਗ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਗੀਤ ਦੇ ਥੀਮ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
2. ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲਾ ਕੰਪਿਊਟਰ, ਐਪ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ।
3. ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ ਯੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ।
4. ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮਾਈਕ੍ਰੋਫੋਨ ਅਤੇ ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ।
5. ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਰਗੇ ਸਧਾਰਣ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਢੋਲਕ, ਮੰਜੀਰਾ, ਸ਼ੇਕਰ, ਤੰਬੂ, ਮੂੰਹ ਦਾ ਅੰਗ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ।
6. ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਧਿਆਇ ੬ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ

ਉਦੇਸ਼: ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਗੀਤਕ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਕਿ ਉਹ ਮੂਡ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ

ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮਲਿਆਲਮ ਗੀਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਸੁਰ ਅਤੇ ਤਾਲ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬੋਲ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੀਤ ਵਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਹੈ।

ਕਿਰਿਆ ੧: ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੁਣੋ

ਭਾਸ਼ਾ: ਮਲਿਆਲਮ

ਕੁੱਟਨਾਡਨ ਪੁੰਜਾਈਲੇ

ਕੋਚੁ ਪੇਨੇ ਕੁਇਲਾਲੇ

ਕੋਟੁ ਵੇਨਮ ਕੁਰਜ਼ਲ ਵੇਨਮ, ਕੁਰੇਵਾ ਵੇਨਮ

0680CH06

ਕੁਤਨਾਦਨ ਪੁੰਜਾਈਲੇ, ਤਿਤੈਈ ਤਾਗਾ ਤੇਈਤੇਈ ਤੇਮ
ਕੋਚੁਪੇਨੇ ਕੁਇਲਾਲੇ, ਤਿਤੀ ਤਾਰਾ ਤੇਈ ਤੇਮ
ਕੋਟੁ ਵੇਨਮ ਕੁਰਜ਼ਲ ਵੇਨਮ, ਕੁਰੇਵਾ ਵੇਨਮ
(ਓ... ਤਿਤੀਤਾਰਾ ਤਿਤੀਤੇਈ ਤਿਤੇ ਤਾਗਾ ਤੇਈ ਤੇਮ) x

੪

ਵੇਰਾਵੇਲ ਕਾਨਾਰੁ ਵੇਨਮ ਕੋਡੀ ਥੋਰਾਨੰਗਲ ਵੇਨਮ
ਵਿਜਯਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲੀ ਤਰੈ ਵਰੁਣੁ ਨਿਣਜੰਗਲ
(ਓ...ਤਿਤੀਤਾਰਾ ਤਿਤੀਤੇਈ ਤਿਤੇ ਤਾਗਾ ਤੇਈ ਤੇਮ) x

੪

ਕਰੁਤਾ ਚਿਰਗੂ ਵਚੁ ਤਿਤੈਈ ਤਾਗਾ ਤੇਈਤੇਈ ਤੇਮ
ਅਰਾਯਨਾ ਕਿਲੀਪੇਲੇ ਤਿਤੈਈ ਤਾਗਾ ਤੇਈਤੇਈ ਤੇਮ
ਕਰੁਤਾ ਚੇਰਗ ਵੇਚੇਰ ਅਰਾਯਨਾ ਕਿਲੀਪੇਲੇ

ਕੁਦੀਚੇ ਕੁਦੀਚੇ ਪਯੁਮ ਕੁਥੀਰਾ ਪੇਲੇ
(ਓ... ਓ...ਤਿਤੀਤਾਰਾ ਤਿਤੀਤੇਈ ਤਿਤੇ ਤਾਗਾ ਤੇਈ
ਤੇਮ) x ੪

- ਵਜਾਏ ਗਏ ਗੀਤ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹੋ?
- ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਗਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿਆਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਗਾਣਾ ਗਾਓ।
- ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ/ਕਰਦੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੀਤ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਗਤੀਵਿਧੀ 2: ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਗੀਤ ਪਿਛਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟਰੈਕ ਗਾਓ

ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸੁਣੋ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਲੇਲਿਸਟ ਬਣਾਓ।

ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਗਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੋ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ?

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਿੰਗਲ ਜਾਂ ਗੀਤ ਲਿਖੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਗੀਤ ...

ਗਤੀਵਿਧੀ 3: ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ

ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ ਚੋਨਈ, ਨਾਦਸਵਰਮ, ਥੇਲ, ਤਾਮਰੂ ਦਾ ਭਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੁਰੀਲਾ ਗੀਤ- ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੱਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੋ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। **ਭਾਵਨਾ** ਇਹ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਗੁਣ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰੀਏ! ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ? ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

1. _____
2. _____
3. _____

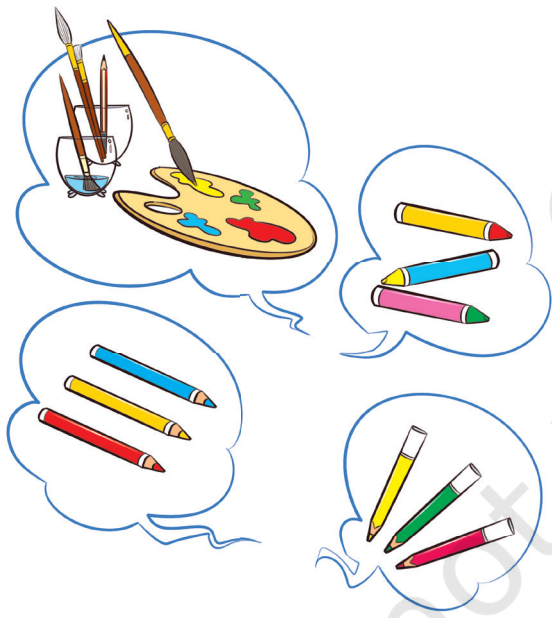
ਇੱਥੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੁਕੜੇ ਇੱਕੋ ਯੰਤਰ, ਵਾਇਲਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਖੁਸ਼ੀ, ਉਦਾਸੀ, ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਨਰਮਤਾ - ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਵਾਇਲਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਹੁਣ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਯੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਬੰਸਰੀ ਵਾਂਗ, ਸਿਤਾਰ, ਸ਼ਹਿਨਾਈ, ਬੋਰਡ ਆਦਿ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧੁਨਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ੪: ਸੰਗੀਤ ਡਰਾਇੰਗ

ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਹਰ ਟੁਕੜਾ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ, ਆਓ ਇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ; **ਸੁਣੋ** ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਰੰਗ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਪੇਂਨ ਜਾਂ ਪੇਂਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਰੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਪਣੀ ਡਰਾਇੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੈਪਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿਓ।

ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਓ

ਥਾਪ ਦਿਓ

ਟੈਪ ਕਰੋ

ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ

ਹਮ

ਸੀਟੀ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ

ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਥੀਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੜਕਣ ਅਤੇ ਸੂਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ੬ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੱਚ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਵਰਣਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ੫: ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਪਰਕਸ਼ਨ (ਤਾੜੀਆਂ, ਸਟੇਮਪ, ਸਨੈਪ, ਸਾਹ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ ੧

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਫ਼ਾਰੀ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫੀਲਡ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ! ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ, ਬਾਹਰ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਨਰਮ ਚਹਿਚਹਾਟ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਘੁੰਮਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ। "ਹਾਂ! ਇਹ ਉਹ ਹੈ!" ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੰਗਲੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ ੨

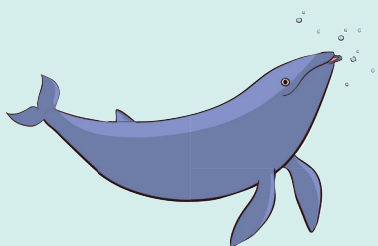
ਲੰਬੀ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਫ਼ਾਰੀ ਜੀਪ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਅਤੇ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਖ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਝੁਲਸਦੇ ਹਨ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ ੩

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਣਗਿਣਤ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੰਗਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਧੜਕਦਾ ਹੈ, ਕੀੜੇ-ਮਕੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਚਹਿਚਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਪੰਛੀ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਹਿਚਹਾਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੀ ਡੋਲਫਿਨ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਲਜੀਵ ਹੈ, ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲਿੱਕ ਅਤੇ ਸੀਟੀਆਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਰ ਹੰਪਬੈਕ ਵੇਲ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੀਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ? ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ।

ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ

ਜਾਤਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਤੰਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਓ। ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤਾਂ ਜਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ੬: ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੇ

ਪਿਚ ਅਤੇ ਡਾਇਨਾਮਿਕਸ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼, ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿਚਾਂ ਅਤੇ ਵੋਲਿਊਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੱਚ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਚ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨਰਮ ਹੈ।

ਰਿਦਮ

ਤਾਲ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਸੁਣੀ ਹੈ? ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਤੁਰਨ ਦੀ ਤਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ? ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ, ਤਾਲ ਉਹ ਪੈਟਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਵਰਾ ਗੀਤ

ਵੀਡੀਓ ਦੇਖੋ ਅਤੇ 'ਸਵਰਾ ਗੀਤ' ਗਾਓ। ਇਹ ਗੀਤ ਸੈਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੰਕਰ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ। ਗਾਣਾ ਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਚ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਤਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਨਕਾਰਾ

ਘੁਮਤ

ਦੇਵਾਂ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿਚਾਂ ਹਨ। ਨਕਾਰਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਘੁਮਤ ਇਸ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਗੂੰਜ ਹੈ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

ਸੱਤ ਸਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ, S ਅਤੇ P ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਚਲ ਸਵਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਵਰਾਂ R, G, M, D, N ਨੂੰ ਚਲਾ ਸਵਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਦੋ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ।

	ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ	ਕਰਨਾਟਕ
S	ਸਾ	ਸਾ
R	ਰੇ	ਰਿ
G	ਗਾ	ਗਾ
M	ਮਾ	ਮਾ
P	ਪਾ	ਪਾ
D	ਧਾਹ	ਦਾ
N	ਨੀਂ	ਨੀਂ

ਨੋਟ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਐਸ, ਆਰ, ਜੀ, ਐਮ, ਪੀ, ਡੀ, ਐਨ ਵਜੋਂ ਲਿਖਾਂਗੇ।

ਆਉ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਵਰਸ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 12 ਨੋਟ ਹਨ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ	ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ
ਸਾ - ਸਦਾਜ	ਸਾ - ਸਾਦਜਮ
ਰੇ - ਰਿਸ਼ਭ	ਰੇ - ਰਿਸ਼ਭਮ
ਕੇਮਲ ਰਿਸ਼ਭ, ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ	ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭਾਮ, ਚਤੁਸ਼ਰੂਤੀ ਰਿਸ਼ਭਮ
ਗਾ - ਗੰਧਰ	ਗਾ - ਗੰਧਰਾਮ
ਕਮਲ ਗੰਧਰ, ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਰਾ	ਸਧਾਰ ਦਾ ਗੰਧਰਾਮ, ਅੰਤਰਾ ਗੰਧਰਾਮ
ਮਾ - ਮੱਧਮ	ਮਾ - ਮੱਧਮਮ
ਸ਼ੁੱਧ ਮਾਧਿਅਮ, ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ	ਸ਼ੁੱਧ ਮਾਧਿਅਮ, ਪ੍ਰਤਿ ਮੀਡੀਅਮ
ਪਾ - ਪੰਚਮ	ਪਾ - ਪੰਚਮਮ
ਧਾਅ - ਧੈਵਤ	ਧਾਅ - ਦੈਵਤਮ
ਕਮਲ ਧੈਵਤ, ਸ਼ੁੱਧ ਧੈਵਤ	ਸ਼ੁੱਧ ਦੈਵਤਮ, ਚਤੁਸ਼ਰੂਤੀ ਦੈਵਤਾ
ਨੀਂ - ਨਿਸ਼ਾਦ	ਨੀਂ - ਨਿਸ਼ਾਧਾਮ
ਕਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ	ਕੈਸਿਕੀ ਨਿਸ਼ਾਧਾਮ, ਕਾਕਲੀ ਨਿਸ਼ਾਧਾਮ

ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ, ਭਜਨ, ਖੇਤਰੀ ਗੀਤ, ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ, ਸੁਮੇਲ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰੇ ਸੰਗੀਤਕ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ - ਐਸ, R, G, M, P, D, N. ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗੀਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕ, ਅਰਧ ਕਲਾਸੀਕਲ, ਭਗਤੀ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਮ.ਐਸ. ਸੁਬਬਲਕਸ਼ਮੀ
ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ
ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਕਰਨਾਟਕ ਗਾਇਕਾਂ
ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ
ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੀ।
ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਜਨ ਅਤੇ
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਲੋਕ ਵੀ ਗਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵਿੱਚੋਂ 'ਹਰੀ ਤੁਮ ਹਾਰੇ' ਅਤੇ
'ਵੈਸ਼ਨਵ ਜਨਾਤੇ' ਗਾਧੀ ਜੀ ਦੇ
ਮਨਪਸੰਦ ਭਜਨ ਸਨ। ਉਹ
ਆਪਣੀ ਮੌਲਿਕਤਾ, ਸਾਦਗੀ
ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲਈ
ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ
ਜਾਦੂਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜੋ
ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ
ਸੀ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ੧: ਵੇਕਲ ਵਾਰਮਅੱਪ

ਵੇਕਲ ਵਾਰਮਅੱਪ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਅਲੰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਗਮ
ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਲੰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਜਾਂ ਸਜਾਵਟ।
ਜਿਵੇਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,
ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੱਤ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪੈਟਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਸੁਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ
ਮਨਮੋਹਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜਮਈ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ
ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਰੂਤੀ
ਮਧੁਰ।

੧. ਸਾਰੇ ਰੇਗਾ ਗਾਮਾ ਮਾਧਾ ਪਾਧਾ ਧਾਨੀ ਨੀਸਾਂ
ਸਾਂਨੀ ਨੀਧਾ ਧਾਪਾ ਪਾਮਾ ਮਾਗਾ ਰੇਸਾ

੨. ਸਾਰੇਗਾ ਰੇਗਾਮਾ ਗਾਮਾਧਾ ਮਾਧਾਧਾ ਧਾਨੀਸਾਂ
ਸਾਂਨੀਧਾ ਨੀਧਾਪਾ ਧਾਪਾਮਾ ਪਾਮਾਗਾ ਮਾਗਾਰੇ ਗਾਰੇਸਾ

੩. ਸਾਰੇਗਾਮਾ ਰੇਗਾਮਾਧਾ ਗਾਮਾਧਾ ਮਾਧਾਧਾਨੀ
ਪਾਧਾਨੀਸਾਂ
ਸਾਂਨੀਧਾਪਾ ਨੀਧਾਪਾਮਾ ਧਾਪਾਮਾਗਾ ਪਾਮਾਗਾਰੇ ਮਾਗਾਰੇਸਾ

੪. ਸਾਰੇ

ਸਾਰੇਗਾ

ਸਾਰੇਗਾਮਾ

ਸਾਰੇਗਾਮਾਪਾ

ਸਾਰੇਗਾਮਾਪਾਧਾ

ਸਾਰੇਗਾਮਾਪਾਧਾਨੀ

ਸਾਰੇਗਾਮਾਪਾਧਾਨੀਸਾਂ

ਸਾਂਨੀ

ਸਾਂਨੀਧਾ

ਸਾਂਨੀਧਾਪਾ

ਸਾਂਨੀਧਾਪਾਮਾ

ਸਾਂਨੀਧਾਪਾਮਾਗਾ

ਸਾਂਨੀਧਾਪਾਮਾਗਾਰੇ

ਸਾਂਨੀਧਾਪਾਮਾਗਾਰੇਸਾ

੫. ਸਾਰਾ ਰੇਮਾ ਗਾਪਾ ਮਾਧਾ ਪਾਨੀ ਧਾਸਾ
ਸਾਧਾ ਨੀਪਾ ਧਾਮਾ ਪਾਗਾ ਮਾਰੇ ਗਾਸਾ

੬. ਸਾਮਾ ਰੇਪਾ ਗਾਧਾ ਮਾਨੀ ਪਾਸਾ
ਸਾਪਾ ਨੀਮਾ ਧਾਗਾ ਪਾਰੇ ਮਾਸਾ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ
ਸਨਮਾਨਿਤ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ
ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ
ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਪਲੇਬੈਕ ਗਾਇਕਾ
ਸੀ। ਉਸਨੇ ੩੬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ
ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ
ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਾਏ ਰਿਕਾਰਡ
ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ
ਆਵਾਜ਼ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ
ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰਗਤੀ ਦਾ
ਗੀਤ 'ਏ ਮੇਰੇ ਵਤਨ ਕੇ ਲੋਕੇ'
ਗਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ

1੯੬੨ ਦੀ ਜੰਗ
ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ
ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣ
ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ
ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ
ਸਮਰਪਿਤ
ਕੀਤਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ ੮: ਮੈਡਲੀ

ਮੈਡਲੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਿਕਸ ਅਤੇ ਰਲਵਾਂ-ਮਿਲਵਾਂ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੀਤਾਂ ਜਾਂ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਜਾਂ ਸੁਮੇਲ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਮਜ਼ਾ ਕਰੀਏ।

1. ਉਸ ਮੂਡ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਜੋ ਹਰ ਗੀਤ ਦੱਸਣ
ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਦੇ, ਕੀ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭਾਵਨਾ
ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ?
2. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਤਾਲ ਕੀ
ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ?
3. ਹਰੇਕ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
ਕਰੋ।

ਇੱਕ ਗੀਤ ਨੂੰ ਥਾਵਿਲ, ਪੁੰਗੀ, ਚਿਮਟਾ, ਗਿਟਾਰ ਆਦਿ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਮੈਡਲੇ ਗਾਉਣਾ ਸਿੱਖੀਏ

ਮੈਡਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਗਾਣੇ ਸਿੱਖੋ। ਕਲਾਸ ਨੂੰ
ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ
ਸਮੂਹ ਮੈਡਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ
ਮੈਡਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਜਸ਼ਨ
ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚੱਲੋ, ਝੁਕਾਓ ਅਤੇ
ਤਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ!

ਕਰਾਓਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਡਲੇ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਸਿੱਖੋ

ਗਤੀਵਿਧੀ ੯: ਆਓ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ, ਸੁਰ ਅਤੇ ਤਾਲ 'ਤੇ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡੋ

ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ I: ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ (ਟੋਨ, ਬਣਤਰ, ਸੈਲੀ)।

ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਗਾਣਾ ਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਸੀ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ

- ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ, ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸੈਲੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਲਾਸ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਸੈਲੀ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੇਗਾ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੀਤ ਨੂੰ ਵਜਾਓ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ II: ਗੀਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੁਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਣਾ ਗਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜੋ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧੁਨ ਸੁਣ ਕੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਣੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਖੇਡ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਤੀਵਿਧੀ III: ਰਿਦਮ ਗੇਮ:

ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 3, 4, 5, 6 ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਤਾ, ਕੀ, ਤਾ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਮ 'ਤਿਸ਼ਰਾ' ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਡੀਐਚ, ਗੇ, ਨਾ, ਟੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਾਮ 'ਚਤੁਰਅਸ਼ਰ' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਤਾ, ਕਾ, ਤਾ, ਕੀ, ਤਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਾਮ 'ਖੰਡਾ' ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੱਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਟੀ, ਟੀ, ਨਾ, ਧੀ, ਨਾ, ਨਾ, ਧੀ, ਨਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਾਮ 'ਮਿਸ਼ਰਾ' ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰੋ

- ਇਹ ਖੇਡ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲ (ਗਤੀ, ਚੱਕਰ, ਪੈਟਰਨ) ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੈ।
- ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਲ ਖੇਡ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਰ ਅਤੇ ਤਾਲ, ਵੇਕਲ ਵਾਰਮ ਅੱਪ, ਮੈਡਲੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਤੱਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਨੌਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਤਾ, ਕਾ, ਦੀ, ਮੀ, ਤਾ, ਕਾ, ਤਾ, ਤਾ, ਕੀ, ਤਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸੰਕੀਰਨਾ' ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

